

Novohrad sa opäť rozozvučal ľudovými nôtami

CINOBAŇA - Otvorenia regionálneho kola celoštátnej postupovej súťaže a prehliadky hudobného folklóru dospelých Vidiečanova Habovka sa v sobotu 13. septembra 2025 tradične ujal riaditeľ Novohradského osvetového strediska, kultúrnej inštitúcie Banskobystrického samosprávneho kraja, Stanislav Spišiak. V osobnom príhovore účastníkom poprial veľa úspechov pri prezentovaní ich umenia a želal im, aby boli spokojní so svojimi výkonmi. V mene organizátorov zároveň poďakoval starostovi Cinobane Jozefovi Melicherovi za to, že už po druhýkrát v tomto roku mohli podujatie pripraviť v zrekonštruovanom obecnom kultúrnom dome.

Neskôr, po minúte ticha venovanej jednému z najvýznamnejších výrobcov slovenských ľudových hudobných nástrojov, majstrovi Tiborovi Kobličekovi (zomrel vo veku 88 rokov dňa 12. augusta 2025), vystúpili na pódiu majstri ľudovej umeleckej výroby z Kokavy nad Rimavicou Pavel Bielčík a Miroslav Moncol. Krásnym fujarovým pozdravom do umeleckého neba a poďakovaním za prácu dojali obecenstvo a obohatili program venovaním spomienky rodákovi z Turičiek - Tiborovi Kobličekovi.

I. kategória - Spevácke skupiny

Za účasti predsedníčky poroty Tatiany Salajovej (riaditeľky Stredoslovenského osvetového strediska) a členov poroty Igora Danihela (bývalý riaditeľ Pod-

polianskeho osvetového strediska vo Zvolene) a Michaely Škodovej (riaditeľky Novohradského múzea a galérie v Lučenci) otvorila súťaž v prvej kategórii Ženská spevácka skupina Dubkáčik z Buzitky pod vedením Mateja Baláža. Predstavila sa s programom Keď sa periny vo-

zia. Piesne ako: Letí, letí roj, Mamko mamko, Poháňaj furmane kone vranie či Ej bola to nevesta z regiónu Novohrad, a to konkrétne Lešť, Veľký Lom a Horný a Dolný Tisovník. Piesne nesú znaky archaického vi-

diekeho spevu. Ide najmä o piesne viažuce sa k obyčajom pred svadbou - odvoz a predstavovanie výbavy nevesty. Spevácku skupinu sprevádzal Miroslav Melicherčík na akordeóne.

Pokračovanie na s. 2

Evka Kyzúrová s Jánom Malčekom

Neskôr sa na pódiu predstavili Priatelia FS a DFS Jánošík z Filakova pod vedením Miroslavy Podhorovej. Pre divákov si pripravili pásmo žartovných piesní z Novohradu: Zasvietilo slnko, U tých Priatkov, Poza Kováčov, Susedovie syn, Od Nociarov do Babicov a Od Lučenca dážd' ide. Folklorný súbor Jánošík sa len nedávno vrátil zo zázjazu v Čiernej Hore, kde našu regionálnu kultúru podávali ďalej. Súbor vyniká skvelými folkloristami, od tých najmenších až po najstarších.

Ako tretia sa poslucháčom predstavila Ženská spevácka skupina Vidovenky z Vidinej pod vedením Štefana Máliša s pásmom ábelovských piesní získaných terénym výskumom: Vzala voda, Ábelovské tie tri zvony a Ligoce sa. Sprevádzal ich Miroslav Melicherčík na akordeóne.

2. kategória - Sólisti speváci

Hanka Kubaliaková vystúpila s piesňami z Málinca, medzi nimi Konope, konope a Ach, bože môj. Rodáčka z Váľkova pôsobí vo folklórnom súbore Poltarica z Poltára. Spolu s Petrom Mužíkom, sólistami a muzikantmi z Kokavy nad Rimavicou nahrali CD „Korene Novohradu“. V sólovom speve ju sprevádzal na akordeóne hudobník a spevák Peter Mužík z Málinca.

Anna Borošová pochádza z Lovinobane a už dlhé roky vedie miestnu spevácku skupinu Spievanky. Folklor jej je blízky od skorého detstva. Spolu so svojím partnerom Jozefom Chlebičanom vystupujú počas celého roka na heligonkárskech podujatiach po celom Slovensku. Tento rok zavítali do vzdialeného Báčskeho Petrovca a diváci ich mohli vidieť v televíznej

relácii Kapura. Anka si zaspievala piesne z Detvy, ktoré sprevádzal heligonkár Jozef Chlebičan.

Tretou sólistkou bola Katka Fialková, rodáčka z Cinobane, pre ktorú je spev veľkou vášňou. Predstavila skladby, ktoré má osobitne rada. Sprevádzal ju dlhoročný heligonkár Ondrej Čiešok.

Evka Kyzúrová je mladá speváčka, ktorá sa venuje folklóru od detstva v súbore Jánošík. Zaznamenala viaceré vystúpenia doma i v zahraničí - v Poľsku, Maďarsku, Srbsku a Čiernej Hore. Spolupracuje s ľudovou hudbou Ďateľinka pri nahrávaní CD nosičov. Na súťaži interpretovala piesne z Podpoľania. Sprevádzal ju Ján Malček na heligónke.

Alexandra Slovinková je ďalšou členkou folklórneho súboru Jánošík. okrem spevu sa venuje aj tancu. V Cinobani spievala piesne z Podpoľania, ktoré pochádzajú zo zvukovej nahrávky a zo súkromnej zbierky jednej obyvateľky Divína. Sprevádzal ju Lukáš Kallasch.

Posledná sólistka v tejto kategórii Viktória Klinčoková pochádza z Turičiek. Ako dieťa pôsobila v súboroch Jánošík a Ipeľ. V súčasnosti je členkou FS Podpoľanec. Jej pedagogickú prípravu vedie Roman Malatinec - dlhoročný umelecký vedúci Podpoľanca, spevák a tanečník. Viktória predniesla piesne z Novohradu, sprevádzal ju na heligónke Milan Gaber ml.

3. kategória

- Sólisti inštrumentalisti

Tretí blok otvoril skúsený folklorista Jozef Chlebičan. Hoci niekoľko rokov žil v Kanade, zostal k rodnej krajine pripútaný

a počas pobytu v zahraničí spolu s priateľom nahral hudobné CD. Vystupuje ako sólista s Ankou Borošovou a zároveň sprevádza spevácku skupinu Spievanky. V Cinobani zaznel jeho podpoľiansky, smutný baladický príbeh o milej, ktorý mu kedysi spieval istý muž z Detvy.

Ján Malček, rodák zo Šávoľa, sa folklóru venuje už od detstva. Postupne ho úplne pohltila heligónka, na ktorej hrá aktívne a s úspechom. Aj na podujatí Heligónky na Budinej si vyslúžil uznanie a priazeň poroty, keď súťažil s piesňami z Podpoľania.

Medzi inštrumentalistami sa predstavil aj Lukáš Kallasch, pochádzajúci z Rapoviec. Hra na heligónke a tanečné umenie sú jeho vášňou. Spolu s folklórnym súborom Jánošík absolvoval množstvo vystúpení, vrátane zázjazu do Čiernej Hory. Na podujatí zahral podpoľianske cifrovačky.

Ladislav Vašaš pochádza z Tomášoviec. Ako sa hovorí, v poslednom čase pribúda heligonkárov a mladá generácia skutočne pokračuje v tradícii. Mnohí z nich ešte nie sú plnoletí - nedovŕšili 16 rokov, takže ich na podujatí nie je dosť. V regióne Novohrad však momentálne heligonkárov neubúda. Ladislav zahral podpoľiansku pieseň, ktorou uzavrel poslednú súťažnú kategóriu.

Po skončení vystúpení speváckych skupín, sólistov spevákov a sólistov inštrumentalistov zasadla porota a diváci mali možnosť v sále kultúrneho domu sledovať sprievodný program. Ako prví sa na javisku predstavili Pavel Bielčík a Miroslav

Moncol' z Kokavy nad Rimavicou a neskôr folklórny súbor Podpoľianski vrchári z okolia Korytárok (skupina vznikla začiatkom roka 2005. Tvoria ju bývalí hudobníci, tanečníci a speváci z viacerých súborov, ktorí sa spojili do jedného celku, kde ponúkajú výrazný spev, energický tanec a citlivo podané tóny skúsených hudobníkov).

„Hoci sa spočiatku zdalo, že účasť bude nízka, napokon nás potešil početný zástup vystupujúcich. Medzi najväčšie pozitíva by som zaradila našich mladých hudobníkov - heligónku, ktorá sa v posledných rokoch v regióne objavuje čoraz častejšie, a teší ma, že na ňu s nadšením hrá veľa mladých. Rovnako chcem vyzdvihnúť spevácke skupiny, ktoré si dali záležať na príprave a použili novohradský repertoár. Vysoko oceňujem účinkujúcich, ktorí sú aktívni v uchovávaní a odovzdávaní novohradského folklóru. Do budúcnosti by som ich rada povzbudila, aby ešte viac tvorili a využívali regionálny materiál - Novohrad/Malohont. Bolo by mi tiež potešením vidieť v nasledujúcich ročníkoch obsadenú kategóriu ľudových hudieb, ktorá tentoraz chýbala. Na záver ďakujem všetkým súťažiacim, vynikajúcej odbornej porote a zvlášť Podpoľianskym vrchárom z Korytárok a fujaristom z Kokavy nad Rimavicou za ich bohaté a profesionálne vystúpenia, ktoré spríjemnili prácu poroty,“ povedala za organizátorov Kristína Žilíková, odborná kultúroosvetová pracovníčka Novohradského osvetového strediska v Lučenci.

Pokračovanie na s. 3

Výsledky regionálneho kola Vidiečanova Habovka

I. kategória

- SPEVÁCKE SKUPINY

• **Ženská spevácka skupina**

Dubkáčik z Buzitky

(sprevádzal Miroslav Melicherčík na akordeóne)

- **Zlaté pásmo s postupom na krajskú súťaž**

• **Ženská spevácka skupina**

Vidovenky z Vidinej

(sprevádzal Miroslav Melicherčík na akordeóne)

- Zlaté pásmo

• **Priatelia FS a DFS Jánošík**

z Filákova - Strieborné pásmo

II. kategória

- SÓLISTI SPEVÁCI

• **Eva Kyzúrová** (sprevádzal

Ján Malček na heligónke)

- **Zlaté pásmo s postupom na krajskú súťaž**

• **Viktória Klinčoková**

(sprevádzal Milan Gabera ml. na heligónke) - Zlaté pásmo

• **Anna Borošová** (sprevádzal

heligonkár Jozef Chlebníčan)

- Zlaté pásmo

• **Alexandra Slovinková**

(sprevádzal na heligónke

Lukáš Kallasch) - Strieborné pásmo

• **Hana Kubaliaková**

(sprevádzal Peter Mužík na akordeóne) - Strieborné pásmo

• **Katarína Fialková**

(sprevádzal Ondrej Čiešok na heligónke) - Bronzové pásmo

III. kategória - SÓLISTI

INŠTRUMENTALISTI

• **Ján Malček - Zlaté pásmo s postupom na krajskú súťaž**

• **Jozef Chlebníčan - Zlaté pásmo s návrhom na postup na krajskú súťaž**

• **Lukáš Kallasch - Zlaté pásmo s návrhom na postup na krajskú súťaž**

• **Ladislav Vašaš - Zlaté pásmo s návrhom na postup na krajskú súťaž**

Krajské kolo súťaže pod názvom **Ozývajte sa hlase** sa uskutočnilo 5. októbra 2025 v Brezne.

Po ukončení postupovej súťaže sa súťažiaci spolu s členmi poroty zúčastnili na rozborových seminároch. Regionálnu súťaž, ktorá sa konala 13. septembra 2025, moderovala Blanka Harasimová z Kokavy nad Rimavicou.

Viete o tom?

Vidiečanova Habovka je celoštátna postupová súťaž a prehliadka hudobného folklóru detí a dospelých. Súťaž je vrcholným podujatím svojho druhu na Slovensku a uskutočňuje sa od roku 1976. Súťaž je striedavo určená pre deti do 16 rokov a pre dospelých od 16 rokov. Interpreti môžu súťažiť v štyroch kategóriách: ľudové hudby, spevácke skupiny, sólisti speváci a spevácke duá, sólisti inštrumentalisti. Hlavným cieľom súťaže je podporovať a rozvíjať poznanie hudobného folklóru Slovenska, vzťah k tradičnej ľudovej kultúre, štýlové interpretačné schopnosti muzikantov a spevákov a objavovať nové spevácke a muzikantské talenty v oblasti interpretácie ľudovej hudby.

Vyhlasovateľom a odborným garantom je Národné osvetové centrum. Podujatie tradičnej ľudovej kultúry organizuje Novohradské osvetové stredisko s finančnou podporou Banskobystrického samosprávneho kraja, v spolupráci s obcou Cinobaňa. Mediálnym partnerom je kultúrny spravodajca REKUS

(<https://www.noslc.sk/rekus>)

Poznámka

Všetky fotografie a videá nájdete na našom FB profile:

novohradskaosveta a na stránke:

<https://www.noslc.sk/galeria-podujatia-novohradske...>

Text: Ján Šnúrik

Foto: Antónia Tomalová

Oceňovanie majstrov ľudovej umeleckej výroby za rok 2025

Čestné tituly majster a majsterka ľudovej umeleckej výroby udeľuje ÚEUV v spolupráci s Ministerstvom kultúry SR už od roku 1959. Aj tentoraz ich získali výrobcovia, ktorí svojím majstrovským prístupom zachovávajú a tvorivo rozvíjajú jedinečné prvky nášho kultúrneho dedičstva. Šiesteho septembra 2025 si v altánku na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave prevzali ocenenia z rúk štátneho tajomníka Ministerstva kultúry SR Mária Marušku:

Jozef Boďa - výroba z prírodných pletív, Miroslav Homola - okované kraslice, Alexander Králik - výroba hudobných nástrojov, Miroslav Moncol' - výroba z kovu a kože, Iveta Žlnková - paličkovaná čipka.

Predstavujeme nového majstra ľudovej umeleckej výroby Miroslava Moncol'a

Miroslav Moncol', rodák z Hnúšte-Likiera a súčasný obyvateľ Kokavy nad Rimavicou, je vyučený strojár-nástrojár a kov spracúva už celý život. Materiál ho sprevádza od detstva. Ako člen folklórneho súboru Kokavan si pred vystúpeniami pravidelne leštil pracku a valašku, čo v ňom zrejme prehĺbilo vzťah ku kovu. Z tradičných technik sa najskôr venoval výrobe drumblí. Pri výrobe praciek a kovových šperkov sa zameriava predovšetkým na rozvíjanie miestnych vzorov. Neskôr k práci s kovem pridružil prácu s kožou a začal vyrábať kompletne opasky rôznych veľkostí. Je samouk, v počiatočnej fáze ho usmernili len niekoľkí remeselní majstri. Inšpiráciu čerpá aj z odborných publikácií.

„Ocenenie ma neprekvapilo, pretože som porote vopred predložil všetky podklady a mal

som predstavu o tom, čo môžem očakávať. Titul mi udelili – verím, že oprávnene a mám z toho veľkú radosť. Srdečné gratulácie prijímam nielen od priateľov a rodiny, ale aj od cudzích osôb, ktoré sa o tom dozvedeli cez sociálne siete. Je to pre mňa príjemné zadostučinenie. Ako každý výrobca ľudovej umeleckej tvorby chcem neustále napredovať a tvoriť krajšie veci. Najväčšiu radosť mi spôsobuje, keď na jarmoku niekto zakúpi môj výrobok a vidím, že mu prináša potešenie, viac mi netreba,“ poznamenal po skončení vystúpení fujaristov na podujatí Vidiečanova Habovka majster Miroslav Moncol'. Na otázku, čo ho motivuje pokračovať vo výrobe, cituje slová priateľa Pavla Bielčika: „Ak nič nerobíš, načo si na tomto svete?“

Rovnako považuje za kľúčové zachovať odkaz predchádzajúcich generácií tvorcov a interpretov. Najväčšiu motiváciu do ďalšej práce mu prináša radosť ľudí z jeho výrobkov, najmä detí. So svojím remeslom sa pravidelne prezentuje na vybraných festivalových jarmokoch (Východná, Detva, Hrušov, Kokava nad Rimavicou) aj na podujatí Dni majstrov ÚEUV v Bratislave. Vystúpil aj v zahraničí: v Česku, Maďarsku, Poľsku, Chorvátsku, vo Francúzsku a v Taliansku. V roku 2010 získal prestížne ocenenie Instrumentumexcellens za všetky vyrábané hudobné nástroje, medzi ktoré patria fujary, píšťaly a drumbľa (drumble). Už v roku 2008 bola na celoštátnej prehliadke Tvorivé záujmy človeka v Liptovskom múzeu v Ružomberku ocenená jeho kolekcia kožených výrobkov, spon do vlasov, drumblí a opaskov. Jeho tvorba dnes tvorí súčasť múzejných i súkromných zbierok doma aj v zahraničí.

Oceneným majstrom a majsterkám úprimne blahoželáme a želáme veľa tvorivej radosti.

Text: Alena Pastorková,

Ján Šnúrik

Foto:<https://uluv.sk/podujatia/majstri-ludovej-umeleckej-vyroby-za-rok-2025/>

Predsiedníčka poroty
Tatjana Salajová
a Hanka
Kubaliaková

Po stopách jubilantov Novohradu

Vo štvrtok 4. septembra 2025 sa v Lučenci a v štyroch obciach Novohradu konalo kultúrno-spomienkové podujatie Po stopách jubilantov Novohradu. Táto udalosť mala za cieľ si pripomenúť významné kultúrne a literárne osobnosti späté s Novohradom pri príležitosti ich jubileí:

Daniel Maróthy	- 200. výročie narodenia
Koloman Banšell	- 175. výročie narodenia
Július Bodnár	- 155. výročie narodenia a 90. výročie úmrtia
Elena Maróthy-Šoltéssová	- 170. výročie narodenia

Na podujatí sa za Maticu slovenskú zúčastnili aj tajomník MS Peter Schvantner a tajomník pre otázky národnostných menšín a zahraničných krajanských organizácií Viliam Komora.

Kultúrny program obohatili žiaci Gymnázia Boženy Slančíkovej-Timravy v Lučenci: Nina Pochová, Michal Šarkan a Filip Golský, ktorí postupne predniesli básne Daniela Maróthyho a Kolomana Banšella. Tanečnú a spevácku časť programu zabezpečili členovia folklórneho súboru Ipeľ pod vedením Marcely Janštovej.

LUČENEC - Spomienkové podujatie sa ráno začalo na Kubinyho námestí v Lučenci pri pamätnej tabuli spisovateľky Eleny Maróthy-Šoltéssovej kultúrnym programom v podaní speváckej zložky folklórneho súboru Ipeľ, básňou Filipa Golského a pokračovalo na lučenskom centrálnom cintoríne, kde účastníci pri symbolickom hrobe položili vence na počesť básnika Kolomana Banšella.

MAŠKOVÁ - Trasa sa následne presunula do obce Mašková, rodiska Daniela Maróthyho, ktorý sa tam narodil pred 200 rokmi (v roku 1825), a zároveň miesta pôsobenia spomínaného Kolomana Banšella. Po uctení Maróthyho pri jeho pamätnej tabuli za prítomnosti starostky Bronislavy Brablecovej nasle-

dovala prehliadka pamätnej izby. Podujatie vyvrcholilo inscenáciou divadelného súboru Timrava s názvom Novohradské nebo, ktorej autorom je matičiar z Liptovského Mikuláša Peter Vrlík. V postave Eleny Maróthy-Šoltéssovej vystúpila predsedníčka MO MS v Lučenci Eliška Lórinčová; ďalšie postavy stvárnil Matej Gajdoš (sv. Peter), Andrej Gajdoš (Koloman Banšell), Ján Nedbal (Daniel Maróthy) a Marián Šulek (Július Bodnár).

LUBOREČ - V obci Luboreč potom na 80 účastníkov čakalo polozenie vencov k pamätnej tabuli Daniela Maróthyho a jeho dcéry, spomínanej Eleny Maróthy-Šoltéssovej, v súvislosti s ktorou si tento rok pripomíname 170. výročie jej narodenia. Spomienky sa zúčastnila starostka Martina Bútová. Súčasťou programu bola prehliadka miestneho kostola a hrobu Daniela Maróthyho. V kultúrnom dome vystúpil folklórny súbor Ipeľ. Návšteva pamätnej izby v obci bola tiež v pláne, avšak väčšina účastníkov ju z časových dôvodov nestihla.

UDERINÁ - V miestnej časti Uderinej si matičiari spolu s ďalšími účastníkmi uctili pamiatku kňaza a spisovateľa Júliusa Bodnára pri príležitosti 155. výročia jeho narodenia a 90. výročia úmrtia. Pred pamät-

nou tabuľou rodáka J. Bodnára, ktorá zdobí zborový dom Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, nás privítala starostka obce Lovinobaňa Andrea Valachová, zborová farárka Andrea Kurčík a presbyterka Z. Fil'ová, ktoré nás aj pohostili; v zborovom dome sme si prezreli aj pamätnú izbu venovanú Júliusovi Bodnárovi.

TOČNICA - Púť nadšencov regionálnej histórie vyvrcholila v obci Točnica pri rodnom dome básnika Kolomana Banšella, pri ktorom si tento rok pripomíname 175. výročie jeho narodenia. V Točnici nás srdečne privítala starostka Lívia Bračoková. V miestnom kultúrnom dome sa konalo premietanie filmu o Banšellovom živote a diele, ktorý režírovala bývalá predsedníčka MO MS v Lučenci Ľudmila Lacová. Po skončení premietania bolo položených prítomným niekoľko otázok týkajúcich sa osobností, ktoré si v tento deň účastníci pripomínali, pričom tých najaktívnejších odmenili publikáciou Sprievodca Galériou osobností Novohradu. Tu treba uviesť, že samotná Galéria osobností Novohradu sa nachádza v Dome Matice slovenskej v Lučenci a

vznikla taktiež najmä zásluhou Ľ. Lacovej. Celá akcia bola nakoniec zakončená pohostením zo strany obce Točnica.

Cieľom kultúrno-spoločenskej akcie bolo zdôrazniť, že naše národné a literárne dejiny sa formovali nielen v centrách ako Martin či metropolách Habsburskej monarchie. Významnú časť potrebnej „drobnej práce“ vykonali kultúrne aktéri aj v regiónoch Slovenska; jedným z nich bol tiež Novohrad. Podujatie cieleno najmä na mladú generáciu, ktorá získala priame spojenie s miestami dôležitými pre kultúrny život a smerovanie Slovákov v Novohrade. Vďaka tomu podujatie naplnilo svoj účel a výrazne rozšírilo vedomosti v oblasti regionálnej výchovy. Poďakovanie za úspešnú realizáciu patrí všetkým organizátorom a účinkujúcim – hercom, recitátorom a folklórnemu súboru Ipeľ. Osobitné uznanie patrí iniciátorke podujatia Ľudmile Lacovej.

Organizátormi spomienkového podujatia boli: Matica slovenská v Martine, Miestny odbor Matice slovenskej v Lučenci a Dom Matice slovenskej v Lučenci, Novohradské osvetové stredisko - kultúrna inštitúcia Banskobystrického samosprávneho kraja, mesto Lučenec, obce Mašková, Luboreč, Lovinobaňa (vrátane časti Uderiná), Točnica, Oblastná organizácia cestovného ruchu Turistický Novohrad a Podpoľanie, Miestny odbor Živena Lučenec.

Poznámka

Všetky fotografie a videá nájdete na FB profile: novohradskaosveta a na stránke:

<https://www.nosl.sk/galeria-podujatia-novohradske...>

Text: Ladislav Kováčik
Foto: Antónia Tomalová

XXXIV. Palócke dni a Dni mesta Fil'akovo

Štvordňové podujatie, ktoré sa konalo od 14. do 17. augusta, aj napriek horúcim dňom prilákalo tisíce návštevníkov. V spolupráci s mestskými a inými partnerskými organizáciami sa podarilo ponúknuť záujemcom rôznorodý program: od historickej prednášky, cez výstavu, rôzne koncerty od klasickej, popovej či rockovej hudby až po operetu. Nechýbali ani programy pre deti, spoznávací prechádzka mestom, otvorené pivnice, slávnostné omše a procesia či futbalový zápas.

Augustový víkend plný kultúry, hudby a najmä zábavy sa začal netradične už vo štvrtok na dvore Mestského vlastivedného múzea vo Fil'akove, kde si záujemcovia mohli vypočuť prednášku historika a archivára Zoltána Pétera Bagiho o fil'akovských aspektoch správ augsburskej obchodníckej a bankárskej rodiny Fugger.

Po prednáške nasledovala vernisáž výstavy Obnova kúrie Koháryovcov, ktorá prešla v rokoch 2021 až 2025 komplexnou rekonštrukciou. Program pokračoval pred rímskokatolíckym kostolom kladením vencov pri buste Štefana Koháryho II., donátora výstavby kostola. Pri

Vár-Lak, a Jozefa Agócsa, bývalého primátora mesta Fil'akovo. Cenu primátora získala pri príležitosti svojho životného jubilea Miroslava Podhorová, známa predstaviteľka Matice slovenskej a vedúca DFS Jánošík. Slávnostnú atmosféru doplnilo vystúpenie rodáčky mesta, opernej speváčky Kataríny Prochádzkovej a Martina Babjaka s klavírnym doprovodom profesora Buranovského.

Večer pokračoval najväčšími hitmi Karla Gotta a Karola Duchoňa, o skvelý hudobný zážitok sa postarala skupina Karl Band. Čerešničkou na torte bol koncert Koral Tribute Band z Komárna s pesničkami popu-

príležitosti 300. výročia postavenia rímskokatolíckeho kostola večer zavŕšil koncert starej hudby. Vystúpenie umelcov v zostave Marianna Prievozníková Geleneky - soprán, Maroš Klátik - klavír a Ján Prievozník - kontrabas zožalo veľký úspech. Program v piatok popoludní, po oficiálnom otvorení 34. Palóckych dní a Dní mesta Fil'akovo pokračoval slávnostným odovzdávaním cien mesta a ceny primátora na hradnom nádvorí. Tento rok mesto ocenilo Občianske združenie Iuvenis Neogradiensis, ktoré už desiaty rok organizuje úspešný Festival

lárnej maďarskej skupiny Korál a pesničkára Fecóa Balázsa. Sobotňajšie rodinné predpoludnie poznačilo horúce počasie, návštevnosť bola menšia než obvykle. V tieni stromov, stanov a slnečníkov sa na hradnom nádvorí predstavilo Divadlo SpozaVoza s bábkovou inscenáciou v slovenskom jazyku s názvom Dobrý deň, pán Grimm! Po nich nasledovala rozprávka v maďarskom jazyku od súboru Mesélő Börönd Tárulat. Na záver každého rozveselili členovia chodúľového divadla Hórhorgas Hujákolók. V hradnom areáli nechýbali ani

sprievodné programy ako tvorivé dielne, ľudové hračky a regionálni remeselníci s originálnymi výrobkami pod značkou Regionálny produkt Novohrad. Popoludnie patrilo miestnym vinárom, ktorí na Šávoľskej ceste opäť otvorili svoje pivnice. Miestni skauti zas organizovali spoznávaciu prechádzku mestom po stopách Štefana Koháryho II, ktorú zakončili piknikom.

V nedeľu v programe nemohli chýbať slávnostné sväté omše a procesia, popoludní si mohli fanúšikovia užiť na štadióne FTC - a pred televíznymi obrazovkami - majstrovský futbalový zápas domácich s TJ Baník Kalinovo, v ktorom Fil'akovo zdolalo súpera 2:1.

Operetné predstavenie Ples v Savoji sa pre nepriaznivú predpoveď počasia presunulo na javisko MsKS, vďaka tomu si

Večerné koncerty na hradnom nádvorí ponúkli rôznych interpretov. Ako prvý nám zahral Peter Cmorik Band, po ich vystúpení sa predstavil mladý pesničkár z Lučenca, známy z rôznych talentových súťaží – Peter Juhás & Band. A večer zavŕšil koncert obľúbenej maďarskej skupiny MAGNA CUM LAUDE.

diváci mohli užiť ničím nerušený hudobno-divadelný zážitok. Podujatie finančne podporilo: Mesto Fil'akovo, Banskobystrický samosprávny kraj a Fond na podporu kultúry národnostných menšín.

Text: Eva Tóthová
Foto: Zoltán Schnelczler

Koncert Lučenčanov preniesol sto rokov späť, do zlatej éry swingu a hot jazzu

Príjemný návrat do minulosti. Tak by sa dal charakterizovať koncert orchestra Bratislava Hot Serenaders. Okrem unikátneho hudobného zážitku preniesli poslucháčov do autentickéj atmosféry 20. rokov minulého storočia, teda do čias tančiarní, kabaretov a noblesy. Veríme, že si návštevníci štvrtkového (18. 9.) podvečera v zrekonštruovanej Dvorane Reduty v Lučenci užili štýlový koncert plný elegancie a romantiky dávnych čias, keď vládli vkusné dámy a galantní gentlemani. Vďaka pozvaniu Novohradského osvetového strediska, kultúrnej inštitúcie Banskobystrického samosprávneho kraja, hudobníci, sólistky Serenaders Sisters a sólisti predstavili nové skladby tejto sezóny i najväčšie hity spojené napríklad s menom Františka Krištofa Veselého, čím vytvorili uvoľnený večer, počas ktorého si diváci mohli oddýchnuť a načerpať pozitívnu energiu. Záver patril piesni „Ja som optimista“ v podaní speváka Miloša Stančíka a neskôr diváci tleskali v stoji druhýkrát po piesni

„Anča, Anča, Anča, Hana, tancovala si do rána...“ Súčasťou dámskeho vokálneho tria Serenaders Sisters pri orchestri Bratislava Hot Serenaders bola rodená Lučenčanka Soňa Jesenič od decembra roku 2016, kedy nahradila vtedajšiu čerstvú mamičku Ajku Kružliakovú. V roku 2023 sa narodil synček aj jej a odvtedy spieva s orchestrom iba príležitostne. „O to viac ma potešilo, že mi súhra okolností dovolila zaspievať si znova po rokoch v rodnom Lučenci, v našej nádhernej Redute. Bolo milé ocitnúť sa opäť na pódium, na ktorom som kedysi ešte ako malé dievčatko absolvovala svoje prvé honorované vystúpenie pod kuratelou môjho prvého učiteľa hry na husliach, Tomiho Demecsa. O to symbolickejšie bolo, že som si na husliach zahrála aj počas lučenecského koncertu, i keď dnes už častejšie stojím pri mikrofóne. Priznám sa, že cestou na koncert som pocítila obavy, či publikum nebude prázdne ako ulice nášho mesta, ktorými som po dlhom čase kráčala. Kedysi sa mi videli rušnejšie, živšie...“

Soňa Jesenič tretia zľava

Moje obavy sa však neskôr vytratil pri pohľade do publika. Povzbudilo ma, že si toľko ľudí aj v priebehu finišujúceho pracovného týždňa našlo energiu a čas, aby sa prišli na toto krásne miesto potešiť z krásnej hudby. Keď sme sa lúčili - na pódium a neskôr s niektorými aj osobne - hrial ma pocit, že aj ich tento večer povzbudil a povzniesol rovnako ako nás,“ povedala po koncerte orchestra Bratislava Hot Serenaders Soňa Jesenič.

Podujatie organizovali:

- Novohradské osvetové stredisko v Lučenci,
- Bratislava Hot Serenaders, za príspevnia
- Fondu na podporu umenia.

Poznámka

Všetky fotografie a videá nájdete na našom FB profile: novohradskaosveta

Text a foto: Ján Šnúrnik

Komorný koncert Richarda Müllera v Lučenci

Vo štvrtok 11. septembra sa v priestoroch lučeneckej Reduty uskutočnil nezabudnuteľný komorný koncert Richarda Müllera. Plná sála bola svedkom výnimočného umeleckého večera, ktorý priniesol silnú atmosféru, osobitý prejav a hudobný zážitok, na aký sa nezabúda.

- Remigius Klačanský Klavír
- Michal Žáček saxofóny a flauty
- Martin Gašpar kontrabas

Publikum od prvých tónov až po záverečný potlesk dýchalo spolu s hudbou - a odmenilo umelca nadšenými reakciami. Na pódium ho sprevádzali virtuózní hudobníci, ktorí svojím citlivým prístupom dotvárajú jedinečnú atmosféru týchto večerov:

Večer potvrdil, prečo Richard Müller patrí k najvýraznejším osobnostiam slovenskej hudobnej scény.

Všetky fotografie z koncertu nájdete na našej stránke:

<https://www.nosl.sk/galeria-podujatia-novohradske...>

a na FB: novohradskaosveta.sk

Text a foto: Antónia Tomalová

Úspech je zmesou tvrdej práce a veľkých snov

Piatok 22. augusta bol sviatočný deň pre všetkých, ktorí sa zúčastnili na slávnostnom odovzdávaní ocenení mesta Lučenec. Po príhovore primátorky mesta Alexandry Pivkovej už pódium na Námestí republiky patrilo len oceneným. Mesto Lučenec v rámci podujatia Dni mesta Lučenec usporiadalo slávnostné odovzdávanie OCENENÍ MESTA LUČENEC za rok 2024 jednotlivcom a kolektívom, ktorí počas svojej doterajšej činnosti významne prispeli k rozvoju oblasti, ktorú reprezentovali.

Ocenenia si z rúk primátorky mesta na slávnostnom stretnutí na Námestí republiky v Lučenci prevzali občania mesta, ktorým Mestské zastupiteľstvo v Lučenci udelilo v rámci štatútu mesta:

- Cenu primátorky v kategórii podnikanie dostala **Kvetoslava Dedinská**
- Cenu primátorky v kategórii šport získal **Pavol Strhářský**
- Cenu mesta Lučenec v kategórii služba verejnosti udelili **Alene Tatárovej**
- Cenu mesta Lučenec v kategórii vzdelávanie dostala **Ľuboslava Porubovičová**
- Cenu mesta Lučenec v kategórii šport získal karate klub **Hakutsuru Biely Žerjav**
- Cenu mesta Lučenec v kategórii podnikanie dostala firma **REDOX**

Za aktívnu činnosť v oblasti divadelného umenia, za šírenie dobrého mena mesta Lučenec a regiónu a pri príležitosti životného jubilea **Cenu mesta Lučenec v kategórii umenie a kultúra získal Štefan Csák**

„Je to pre mňa potešenie, že tých 35 rokov, čo sme strávili s divadelníkmi a Divadlom Józsefa Kármána - Kármán József Színház Lučenec, má aj takýto dozvuk. Touto cestou by som chcel poďakovať mestu Lučenec za ocenenie, ktoré nepatrí len mne, ale aj nášmu tímu. Práve preto moje poďakovanie patrí aj všetkým členom Divadla Józsefa Kármána, že 35 rokov stáli pri mne a spoločne sme sa snažili prezentovať našu divadelnú kultúru. Počas existencie divadla sme mali súčasne možno 41 aktívnych členov, ale keď sme si spočítali všetkých, ktorí sa u nás vystriedali, tak to bolo vyše 300 - 400 amatérskych hercov. Stále sa to mení. Ale skalných ochotníkov je nás cca 15. Doposiaľ sme hrávali nielen v Lučenci,

regiónu, na Slovensku, ale aj v zahraničí, kde našim potešením vždy bolo, že sme reprezentovali nielen maďarskú kultúru, ktorú tu robíme, ale aj Slovensko. Je to zaujímavé, že keď sme hrali v Dánsku, Turecku, Česku, samozrejme v Maďarsku, tak im najmä v Dánsku či v Turecku nebolo zvláštne, že hráme v maďarskom jazyku, lebo podľa mňa nepoznali ani maďarský a ani slovenský jazyk. Im bolo dôležité, že nás videli hrať. Mohli si prečítať a pozrieť našu hru. A to bolo pre nás veľmi pekné. V súčasnosti sa naša činnosť zastavila, keďže náš domovský stánok Divadlo B. S. Timravy je už viac rokov zatvorený, a tak čakáme, čo bude.“

Mimo štatútu mesta:

• **Pod'akovanie** udelili Jánovi Jackuliakovi, Dušanovi Ambróšovi, Silvii Kilačkovej, Filipovi Nemčickému, Norbertovi Gálovi, Daliborovi Strmeňovi, Elle Laššáckovej, Marekovi Pentkovi, Petrovi Vargovi, Lucii Balaškovej, Lucii Farkaš Krakovskej, Brunovi Leonardovi Majorošovi, Róbertovi Rácovi, džudo klubu Katsudo Lučenec, Emme Strculovej, Erikovi Susztayovi a Základnej škole na Vajanského ulici v Lučenci

Ocenenia žiakov:

• **ZŠ Vajanského:** Oliver Kováčik, Filip Podolinský, streetball team: Lukáš Leicher, Oliver Kováčik, Samuel Schleicher, Tomáš Páleš

- **Súkromné gymnázium:** Kristína Lili Križová
- **ZŠ M. R. Štefánika:** Miriam Jahodníková, Letícia Pavla Jaskenková, Emma Hrdinová, Sebastian Szmuda, Jaroslav Šetka
- **SZŠ s MŠ DSA Námestie Kubíniho:** Melánia Gembická, Nela Sychrová
- **ZŠ Haličská cesta:** Nela Luptáková; skupina žiakov Michaela Presperinová, Alexandra Bogárová, Lucia Haláková, Tereza Mižúrová, Šimon Šupica, Andrej Kenický
- **Spojená škola internátna:** Zoja Lishkova
- **Stredná zdravotnícka škola:** družstvo Petra Skokanová, Ta-

mara Hriňová, Kristína Sudárová

- **ZŠ L. Novomeského:** Bianka Gregušová, družstvo Leona Libiaková, Dávid Ferencz, Tereza Kucejová, Patrik Kováčik, Ema Vasilková, Tadeáš Kičin, Simona Dobrocká, Lukáš Alštock

Čestné uznanie Slovenského olympijského a športového výboru:

- Oľga Marčoková, Kristína Kováčová, firma Retex, CVC Lučenec

Všetkým oceneným srdečne blahozeláme a prajeme množstvo ďalších úspechov!

Text a foto: Ján Šnúrik

OCENILI OSOBNOSTI, KTORÉ PRISPĚLI K ROZVOJU KULTÚRY

Odbor kultúry Úradu Banskobystrického samosprávneho kraja (BBSK) aj tento rok pripravil slávnostné podujatie Kvet kultúry a umenia 2025, na ktorom boli aj za účasti zástupcov kultúrnych inštitúcií Banskobystrického samosprávneho kraja z mesta Lučenec: Novohradské osvetové stredisko, Novohradská knižnica, Novohradské múzeum a galéria v Divadle Jozefa Gregora Tajovského vo Zvolene ocenené výnimočné osobnosti kultúrneho života v Banskobystrickom kraji, ktoré prispeli k rozvoju a šíreniu kultúry v regióne. Ocenenie Kvet kultúry a umenia si 11. septembra 2025 prevzali z rúk predsedu BBSK Ondreja Luntera štyria jednotlivci a dva umelecké kolektívy:

- Anna Ostrihoňová - dlhoročná duša Folklórnych slávností pod Poľanou, ktorá svoj život zasvätila uchovávaniu tradícií Podpoľania.
- Folklórna skupina Kýčera - od roku 1933 uchováva piesne, tance a zvyky Čierneho Balogu a odovzdáva ich ďalším generáciám.
- Marián Lacko - divadelník, hudobník, výtvarník a pedagóg, zakladateľ umeleckého tábora

Letavy a výrazná osobnosť kultúrneho života Rimavskej Soboty.

• Alexandra Pavelková – spisovateľka a priekopníčka slovenskej fantasy literatúry, ktorá sa venuje aj podpore mladých autorov.

• Martin Lokša - divadelný ochotník, folklorista a autor monografií, ktorý sa venuje výskumu tradícií a vedie Folklórnu skupinu Čierťaz.

• Divadlo z Pasáže - jediné profesionálne divadlo na Slovensku s hercami s mentálnym znervyhodnotením, ktoré prináša inšpiratívne inscenácie doma i v zahraničí.

Záver podujatia patrila živelnému muzikálu autorov Milana Uhdeho a Miloša Štedroňa BALADA PRE BANDITU (o divokosti v srdci, slobode, láske, bojoch, zbojníckej cti a zrade z prostredia svojráznej Koločavy na Podkarpatskej Rusi) v obsadení hercov Divadla Jozefa Gregora Tajovského vo Zvolene. Všetkým oceneným srdečne gratulujeme a ďakujeme za ich prínos.

Zdroj:

<https://www.facebook.com/banskobystrickysamospravnykraj>

Palócky ľudovomelecký a tvorivý tábor

V Kokave-Línia na chate Ipel' sa uskutočnil jubilejný 20. ročník Palóckeho ľudovomeleckého a tvorivého tábora. Jeho organizáciu zabezpečoval Novohradský oblasťný výbor Csemadoku v spolupráci s Novohradským osvetovým strediskom v Lučenci. V tábore sa zúčastnilo celkovo 39 detí vo veku 8 až 14 rokov z Lučenca a Filákova, doprevádzaných 10 dospelými – medzi nimi 6 remeselníkmi, 4 pedagógmi a zdravotnou sestrou. Účastníci boli rozdelení do skupín a podľa plánu sa striedavo zapájali do pracovných dielní zameraných na ľudový spev,

ľudový tanec, výrobu šperkov, šitie, prácu s drevom a vyšívanie. Workshopy viedli členovia a priatelia tvorivej dielne Motolla z Filákova. Tradičnou súčasťou programu bolo vyrezávanie pamätného stĺpa pod vedením rezbárky Kataríny Nagyferencovej; stĺp bol záverečným spoločným dielom účastníkov. Nálada v tábore bola výborná až do konca a deti spolu s organizátormi sa už tešia na nasledujúci ročník. Tábor finančne podporil Fond Bethlena Gábora.

Text a foto: Karol Galsčík

Večer tanca

Novohradské osvetové stredisko realizovalo 30. marca 2025 v priestoroch Synagógy v Lučenci prehliadku moderného a módného tanca pod názvom Večer tanca. Cieľom podujatia bolo poskytnúť priestor prezentácii neprofesionálneho umenia amatérskym kolektívom z nášho regiónu. Pre účastníkov je motiváciou k činnosti a zároveň umožňuje konfrontáciu tvorivých prístupov práce jednotlivých kolektívov a choreografov. Súčasťou pro-

gramu bol aj rozborový seminár pod vedením odborných lektoriek a hodnotiteľiek – Mgr. M. Lendákovskej, Mgr. L. Farkašovej Dis. art. a Z. Sekerešovej, ktoré metodicky usmernili kolektívy do ďalšej činnosti. O príjemnú atmosféru na podujatí sa postarali svojím programom aj účinkujúci hostia J. Csányi a Mona Deja-Vu.

Podujatie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

divadelná jeseň

FESTIVAL NEPROFESIONÁLNYCH DIVADIEL 2025

Lučenec, Poltár, Filákovo, Cinobaňa, Tomášovce, Lovinobaňa, Kokava nad Rimavicou, Podrečany, Trebeľovce, Halič, Lehôtka, Buzitka, Mýtka

11. 10. do 27. 11. 2025

MESTÁ A OBCE NOVOHRADU

Podujatie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia

novohradské osvetové stredisko

BANSKOBYSTRICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

MESTO LUČENEC

Poltár zažil sladký víkend

Prvý septembrový víkend v Poltári patril tradičnému GombovecFestu, ktorý tento rok prilákal stovky návštevníkov nielen z mesta, ale aj zo širokého okolia. Na námestí to voňalo gombovcami a počas dvoch dní sa minulo neuveriteľných takmer 15 000 kúskov!

Festival odštartoval v piatok 5. septembra slávnostným sprievodom a oceňovaním v kultúrnom dome. Na pódiu sa postupne vystriedali folklórne súbory, detské tanečné skupiny, spevácke zbory aj známe hudobné mená - medzi nimi Igor Kmeťo ml. či hudobná kapela Diamont. Sobotňajší program pokračoval vystúpeniami tanečných skupín, zábavou pre deti a nechýbala ani obľúbená súťaž v jedení gombovcov, ktorá patrí medzi najatraktívnejšie momenty festivalu. V každej kategórii sa prihlásilo 8 milovníkov tejto sladkej pochúťky. Najrýchlejšími jedákmi sa stali: Ladislav Baláž s časom 1 minúta a 7 sekúnd, Mária Balážová s časom 57 sekúnd a v detskej kategórii Juraj Pockľan s časom 22 sekúnd a 30 stotín. O hudobnú zábavu počas dňa a večera sa postarali Jadranka, Drišľák, skupina AC/DT Revival BA, populárne vokálne zoskupenie Fragile a program uzavrela tanečná Twentyfive Expres Party.

Sladká tradícia, ktorá spája GombovecFest v Poltári je viac než len gurmánsky zážitok. Je to oslava miestnych tradícií, folklóru a stretnutí priateľov i rodín. Aj tento rok potvrdil, že láska k poctivým domácim dobrotám a bohatému programu dokáže spojiť celé mesto.

Primátor mesta Poltár Peter Sitor dodal: „Som hrdý na to, že sa nám opäť podarilo zorganizovať GombovecFest, ktorý má v Poltári dlhoročnú tradíciu. Je to sviatok nielen gombovcov, ale aj našich ľudí, folklóru a pohostinnosti. Každý rok dokazujeme, že naše malé mesto má veľké srdce. Tento rok sa minulo takmer 15-tisíc gombovcov, čo je nádherný výsledok. Teším sa, že si návštevníci odnášajú nielen plné žalúdky, ale aj krásne zážitky a úsmev na tvári. Chcem sa poďakovať všetkým organizátorom, účinkujúcim, dobrovoľníkom aj partnerom, ktorí prispeli k tomu, aby sa Poltár stal na dva dni hlavným mestom gombovcov a radosti.“ Organizátori ďakujú všetkým návštevníkom, účinkujúcim a partnerom. Už teraz sa tešíme na GombovecFest 2026.

Videá a fotogalériu nájdete na FB Mesta Poltár:

https://www.facebook.com/profile.php?id=100068010161380&locale=sk_SK

Text: Dominika Neuschlová

Foto: Ján Šnúrik

Spojenie s históriou: Členovia Matice slovenskej v Sámsonháze po stopách Banšella a Ábelovcov

Dňa 24. augusta 2025 navštívili členovia Miestneho odboru Matice slovenskej v Lučenci maďarskú obec Sámsonháza. Rovnako ako Lučenec, aj táto dedina patrí do historického regiónu Novohrad. S mestom Lučenec je táto obec známa aj spojitostou s osobou Kolomana Banšella – slovenského básnika a spisovateľa, ktorý posledné roky prežil v Lučenci a je tu pochovaný. V obci Sámsonháza pôsobil ako evanjelický farár.

Služby Božie v tento deň viedol evanjelický farár Ľudovít Hroboň. Po skončení Služieb Božích sa účastníci presunuli do domu, kde sa stretáva tunajšia slovenská komunita s názvom „Slovenská parta“. Tam všetkých srdečne privítala starostka Gyöngyi Bajnoková-Képesová. Nasledovala prednáška Gréty Ivaničovej o príchode Ábelovcov do Sámsonházy. Pred vyše 300 rokmi sa obyvatelia Ábelovej usadili v Sámsonháze, kde sa začali starať o zanedbanú pôdu. Kontakty so zahraničnými Slováckmi nadviazal bývalý riaditeľ Domu Matice slovenskej v Lučenci Dušan Kubinec a bývalý starosta Ábelovej

Ján Ivanič. V kultúrnom programe zazneli ábelovské piesne v podaní miestnych speváčok. Podujatia sa zúčastnili: zborový farár ECAV Lučenec Ľudovít Hroboň, dozorca ECAV Ábelová Juraj Holec, predsedníčka MO MS Lučenec a široká verejnosť. Podakovanie patrí starostke Sámsonházy za vřúcne privítanie a pohostenie. Veríme, že naša spolupráca sa bude naďalej prehľbovať, rozvíjať a pokračovať.

Text a foto: Jozef Paulenka
člen MO MS LC

TIRÁŽ: REKUS – regionálny kultúrny mesačník. **Vydáva:** Novohradské osvetové stredisko (NOS), Ulica J. Kármána 2, 984 01 Lučenec, **IČO** 0045020 094. Registrovaný na Ministerstve kultúry SR. **Evidenčné číslo** EV 3991/10. **ISSN** 1338-9939. Telefón: 047/45 12 703, e-mail: rekus@noslc.sk. **Redaktor:** Ján Šnúrik a kolektív NOS. **Grafická úprava:** Renáta Adamová. **Zodpovedný:** Mgr. Stanislav Spišiak, riaditeľ Novohradského osvetového strediska Lučenec, email: noslc@noslc.sk. **Tlač:** Novohradské osvetové stredisko Lučenec, www.noslc.sk, **FB:** <https://www.facebook.com/novohradskaosveta>

Autorské práva vyhradené. Ďalšie šírenie, rozmnožovanie textov, fotografií a grafiky je možné len s písomným súhlasom vydavateľa. Uzavierka materiálov do nasledujúceho čísla je v utorok do 12:00 v týždni vydania regionálneho kultúrneho mesačníka. Redakcia si vyhradzuje právo príspevky skrátiť, redakčne upraviť alebo aj neuverejniť. Anonymné príspevky nezverejňujeme. Počas podujatí budú zhotovované foto/video dokumentácie pre propagačné účely: REKUS, web, sociálne siete (facebook, instagram).

NEPREDAJNÉ

NEPREŠLO JAZYKOVOU ÚPRAVOU!

Attila Erdélyi: „K divadlu som sa dostal ako slepé kura k zrnú“

Chemický inžinier, samostatný technický pracovník, ochotnícky herec **Ing. Attila Erdélyi** sa narodil 15. 9. 1965 v Rimavskej Sobote. Základné vzdelanie získal v r. 1971-79 na III. ZDŠ s vyučovacím jazykom maďarským (VJM) v Lučenci. V r. 1979-83 navštevoval gymnázium s VJM vo Fiľakove, jeho triednou učiteľkou bola Mária Fehérová. V r. 1983-87 študoval na Chemickotechnologickej fakulte SVŠT v Bratislave. V r. 1987-2007 pracoval ako laborant v Okresnej hygienickej stanici (dnes: Regionálny úrad verejného zdravotníctva) v Lučenci. Od r. 2007 pôsobí až do súčasnosti ako samostatný technický pracovník v Technickom skúšobnom servise vo Zvolene. Súbežne od r. 1989 je až doteraz ochotníckym hercom v Divadle Józsefa Kármána v Lučenci. Žije v Lučenci.

Attila, prezrad' nám, prosím, aký je tvoj vzťah k umeniu?

Môj vzťah k umeniu je a bol od detstva pozitívny. V socializme boli obmedzené možnosti, ale snažili sme sa využiť aj tie. Už na základnej škole som na miestnych súťažiach občas recitoval alebo prednášal prózu. Taktiež som bol členom študentského speváckeho zboru pod vedením pani učiteľky Judity Hernádiovej, kde sme spievali ľudové piesne a nejaké budovateľské či pionierske kompozície - zodpovedajúce dobe. Na gymnáziu sme so spolužiakom občas parodovali učiteľov (cez prestávku) a v maturitnom programe sme vymysleli paródiu na televízne noviny – zahraničné spravodajstvo z arabského sveta.

Pristavme sa teraz pri tvojich stredoškolských a vysokoškolských štúdiách.

Stredoškolské štúdium som absolvoval na gymnáziu vo Fiľakove. S prospechom som nemal problém, samozrejme na tom majú

najväčšie zásluhy vtedajší učitelia, za čo som im dodnes veľmi vďačný (Mária Fehérová – slovenský jazyk a literatúra, Ladislav Fehér – maďarský jazyk a literatúra + dejepis, János Kálosi – matematika, a v neposlednom rade Aurél Vassányi – chémia). Chémii som si vybral ako voliteľný predmet na maturitné skúšky a išiel som ju aj študovať na SVŠT na Chemickotechnologickú fakultu do Bratislavy. Skončil som potravinársky smer – Konzervácia potravín a technológia mäsa. Nastala možnosť pracovať v potravinárskom priemysle, ale mňa to „obišlo“.

Tvojím prvým pracoviskom sa stala Okresná hygienická stanica v Lučenci ...

Áno, tam som pracoval v chemickom laboratóriu a v podstate som predsa len využíval poznatky z analytickej chémie. Vykonávali sme analýzu vzoriek vôd, potravín a vonkajšieho ovzdušia. V r. 1990 som absolvoval aj atestáciu I. stupňa v odbore Vyušetrovacie metódy v hygiene. V tom čase bol riaditeľom OHES MUDr. Eudovít Šebök. Robil som tam do jari 2007 – posledných 2,5 roka už ako správca, lebo v r. 2004 minister zdravotníctva v rámci „reformy“ zrušil všetky okresné laboratória.

Súbežne v týchto rokoch si sa stal členom Divadelného ochotníckeho súboru Józsefa Kármána v Lučenci ...

Áno, v týchto rokoch som sa dostal k divadlu ako „slepé kura k zrnú“. V októbri 1988 (po návrate zo základnej vojenskej služby) ma na ulici oslovila pani Éva Duray, ktorá ma poznala z fiľakovského gymnázia a bývala v susednej ulici, či by som nemal chuť na „záskok“ do práve sa formujúceho amatérského súboru. Tvrdila mi, že nebude to nič vážne, len nejaký komparz v hromadných scénkach. Nuž stala sa z toho hlavná mužská postava (József Tattai) v hre Józsefa Kármána: Dedičstvo Fanni. Hlavnú ženskú postavu hrala Gabriella Ardamica (dcéra Ferenca Ardamicu, spisovateľa z Lučenca), ktorá sa neskôr dokonca stala mojou manželkou. Vtedy sme boli ešte divadelným súborom Miestnej organizácie CSEMADOK-u v Lučenci, neskôr sme sa premenovali na Divadelný súbor Józsefa Kármána v Lučenci (od 2001 sme sa stali občianskym združením pod názvom Divadlo Józsefa Kármána). Prvá premiéra v Lučenci sa mi navždy vryla do pamäti, pretože po 18-ich rokoch znova predstavenie v maďarskom jazyku, dokonca hra bola od lučenského rodáka a režisérom bol tiež Lučenčan Lajos Horváth (1947-2003), ktorý v tom čase pracoval ako profesionálny režisér Maďarského oblastného divadla v Komárne. V hľadisku pre 260 miest sa „tlačilo“ až

400 osôb. Celé predstavenie sa začalo mojím monológom pred zatiahnutou oponou, vo zdvihnutej ruke som držal denník Fanni, jazyk hry bol archaický z konca 18. st. a ja som sa klepal ako osika. Všetko však dopadlo na výbornú. Lajos Horváth nás oboznámil so základmi divadelnej práce, počnúc od kulís cez masky až po hereckú tvorbu. Naštudovali sme množstvo hier, ako napr. Salto mortále, Sloní muž, Charleyho teta, Biedermann a podpaláči, Ivan Hrozný, Sonáta príser, Zbožňujem sa vydávať, Slaná chuť riečnej vody ..., Pán Doktor, Pes, anjel a tí druhí, Kabaret bozkov, Farbivo rybacej krvi, Goldbergové variácie, Žaby a blázni, Veľká dáma. Fialka, Kino dávnych čias, Hra sviň, Foter Ferike Hernera, Úvaha o ženách, Perón, Bláznivá nedeľa, Sedliacky dekamerón, Antigona v New Yorku, Berlínska falia, Hlava medúzy, Bingo, ako aj rôzne literárne pódia, hudobné večierky, atď. Ročne sme pripravili jednu premiéru, ale vyskytli sa aj roky, keď sme uviedli až 3 nové inscenácie.

S ktorými režisérmi si spolupracoval? Kde všade ste vystupovali?

Vystupovali sme hlavne v okresoch Lučenec, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš, kde sme šíрили kultúru po dedinách v maďarskom jazyku. Veľa sme účinkovali v Maďarsku, hostovania nám vybavovali tamjší režiséri, s ktorými sme spolupracovali (Salgótarján – T. Pataky László a Editke, Gyöngyös – Jankovits Jenő). Z Lučenca nás režíroval Árpi Szabó a bývalý Lučenčan Vlado Sadílek. Ďalej zo Slovenska to bol režisér Peter Cibula, z Maďarska István Énekes, Gyula Szinovál, Alfonz Krizsik a Krisztián Máté. Od každého z nich sme sa naučili množstvo nových vecí. Réžiou nás potrápili aj niektorí naši herci: Pista Csák, Gabo Erdélyi a Evička Tóth. Každoročne sme sa zúčastňovali festivalu Jókaiho dni v Komárne, kde sme vyhrali množstvo ocenení. Boli sme 4-krát v Martine na Scénickej žatve a v r. 2010 aj na medzinárodnom festivale Jiráskův Hronov v Čechách. Slovensko a Lučenec sme reprezentovali na medzinárodných festivaloch v Denizli (Turecko, 1997) a vo Vejen (Dánsko, 1998). Chcel by som poznamenať, že históriu nášho divadla som napísal v pokračovaniach v blogu, čo neskôr vyšlo v knižnej podobe na naše 30-te výročie 30 rokov Divadla Józsefa Kármána (2019). Slovenskú verziu preložila Evka Tóthová a kniha sa ešte dá zohnať u Štefana Csáka, ktorý bol dlhoročne a stále je vedúcim nášho divadla.

Pokračovanie na s. 11

Môžeš nám teraz predstaviť tvoju súčasnú prácu?

V súčasnosti pracujem v akreditovanom laboratóriu stavebného skúšobníctva TESS control vo Zvolene ako samostatný odborný pracovník. Kontrolujem stavby a vzorky odobraté z prebiehajúcich stavieb – momentálne aj z úseku diaľnice R2 Kriváň – Mýtna.

Podel' sa s nami, prosím, o tvoju životnú filozofiu.

Nad mojou životnou filozofiou som zatiaľ nepremýšľal. Ale takým mojím základným krédom by mohlo byť: „Bud' úprimný, poctivý, čítaj veľa kníh a hlavne neblbni z mobilov a a z netu ...“ (čo je v súčasnosti dosť náročné, všakže ?!)

PhDr. František Mihály, DiS. art.

Pripomíname si

Lujza Blaha

Herečka, operetná a operná speváčka **Lujza Blaha** (Blaha Lujza, rodená Ludovika Reindl, uvádzaná aj pod menami Lujza Várai alebo Lujza Kölesi) sa narodila 8. 9. 1850 v Rimavskej Sobote. Jej otec Alexander Reindl (? – 1856) bol pôvodne dôstojníkom, neskôr ochotníckym potulným hercom pod pseudonymom Sándor Várai. Matka Alojzia Ponti bola ochotníckou herečkou. Po otcovej smrti ju vychovávali v rodine hercov Kölesiovcov. Od septembra 1858 v Lučenci pôsobil divadelný ochotnícky súbor Juszína Kocsisovského, v ktorom účinkovala aj Lujza Blaha, vtedy ešte v detských úlohách.

Nadväzne vystupovala v detských úlohách v Győri, v Budíne, v Subotici. V Subotici sa v r. 1866 vo svojich 16-ich rokoch vydala za 37-ročného dirigenta českého pôvodu Jána Blahu. Od neho získala hudobné vzdelanie a on jej pomohol k vrcholovej kariére. Blaha zomrel mladý, 41-ročný

na zápal pľúc. Meno svojho prvého manžela niesla z vďaky k nemu až do konca svojho života. Letné prázdniny trávila vo svojej vile v Balatonfürede.

Postupne hrala a hosťovala v divadlách v Debrecíne, Viedni, Kluži. V r. 1875 sa vydala za statkára Sándora Soldosa, s ktorým sa rozviedla v r. 1879. V r. 1881 sa jej tretím manželom stal barón Ödön Splényi, policajný radca, ktorý zomrel v r. 1909. Od r. 1871 začala účinkovať v Národnom divadle v Budapešti, v r. 1875 sa stala členkou vtedy založeného Ľudového divadla (Népszínház). V r. 1883 absolvovala veľmi úspešné hosťovanie v divadle Theater an der Wien vo Viedni. Nadväzne účinkovala aj v iných budapeštianskych divadlách – Várszínház, Király Színház, Vígszínház. Jednou z jej úspešných finálnych rolí bola hlavná postava v operete Babička od Gergelya Csikyho, ktorú stvárnila v r. 1908 v Népszínháze. Od r. 1910 žila v ústraní, jej posledné životné účinkovanie sa viaže k Mestskému divadlu v Budapešti, kde vystúpila v r. 1922.

Lujza Blaha patrila medzi výrazné predstaviťky hereckej generácie na prelome 19.-20. st., pripisuje sa jej vytvorenie maďarského štýlu v interpretácii ľudových hier. Svojím prirodzeným herectvom, humorom a príjemným spevom dokázala očariť obecenstvo, ktoré svoju obľúbenkyňu nadšene obklopilo a nazvalo ju „slávikom národa“. Po nej bolo pomenované námestie pred niekdajším Ľudovým divadlom v Budapešti, ako aj stanica metra linky M-2 Blaha Lujza tér.

Článok som spracoval s pomocou nasledovnej literatúry: Slovenský biografický slovník 1. zv. A-D, Martin, Matica slovenská 1986, s. 262, Új Magyar Életrajzi Lexikon 1. zv. A-Cs, Budapest, Magyar Könyvklub 2001, s. 761, ako aj Drenko, J.: Divadelné tradície Lučenca do roku 1945, Lučenec, Nová stolová spoločnosť 1999, s. 17. V r. 2016 vyšlo vo vydavateľstve Athenaeum v Budapešti druhé vydanie autobiografickej knihy – Blaha Lujza: Életem naplója (Denník môjho života), v ktorej sa možno dočítať o mnohých zaujímavostiach z jej umeleckého i osobného života.

Lujza Blaha zomrela 18. 1. 1926 v Budapešti, kde je pochovaná na Národnom cintoríne na Fiumejsej ulici.

Alexander Büchler

Rabín, historik, výskumný pracovník židovstva, vysokoškolský učiteľ **Alexander (Sándor) Büchler** sa narodil 24. 9. 1870 vo Filákovce, okres Lučenec. Jeho otcom bol rabín Pinkas Büchler, učenec talmudu. Alexander študoval v r. 1884-94 na rabínskej škole v Budapešti. Doktorát filozofických vied získal v r. 1893 na budapeštianskej univerzite a v r. 1895 bol slávnostne vymenovaný za rabína.

V r. 1897-1944 bol hlavným rabínom v Keszthelyi. Na Kráľovskej maďarskej uni-

verzite Pétera Pázmánya v Budapešti pôsobil ako súkromný vysokoškolský učiteľ od r. 1914 a tiež bol členom riadiaceho výboru Národného rabínskeho vzdelávacieho ústavu Františka Jozefa. V r. 1927-28 študoval v Anglicku ako vedecký pracovník. V r. 1944 mu mesto Keszthely ponúklo záchranu, no on namiesto tohto prijal spoločný osud a s ostatnými židmi vpochodoval do geta v Zalaegerszegu. Odtiaľ ho v júli 1944 deportovali a zavraždili v koncentračnom tábore Auschwitz-Birkenau (Oświęcim II – Brzezinka).

Jeho články vychádzali v maďarských židovských časopisoch – Egyenlőség, Múlt és Jövő, Országos Egyetértés, Izraelita Tanügyi Értesítő, Ost und West... Bol spolupracovníkom židovskej encyklopédie The Jewish Encyclopedia. Jeho výskumnou oblasťou bolo osídľovanie maďarského židovstva, ako aj história významných židovských rodín. Výber z jeho diela: *Židovské osady v Európe v 16.-17. storočí s hlavným pohľadom na Maďarsko (doktorská dizertačná práca, 1893)*, *Sáj lumóre (1895)*, *Židia na maďarskej univerzite (1897)*, *Z dejín židov v Novohradskej župe (1898)*, *Dejiny židov v Budapešti od najstarších čias do roku 1867 (1901)*, *Dejiny židov od talmudského veku po súčasnosť (1908)*, *O rodokmeni Goldzieherovcov (1939)* a i.

Od začiatku r. 2000 má v Keszthelyi zriadenú pamätnú izbu. Je pomenovaná po spoločnosti zameranej na pestovanie historických tradícií maďarského židovstva – Büchler Sándor Baráti Társaság (Spoločnosť priateľstva Sándora Büchlera).

Tento materiál som spracoval podľa nasledovnej literatúry: Slovenský biografický slovník 1. zv. A-D, Martin, Matica slovenská 1986, s. 342, Révai Új Lexikona 3. zv. BiB-Bül, Szekszárd, Babits 1998, s. 836, ako aj Zsidó Lexikon, Budapest, Vydavateľstvo Židovského lexikonu 1929, s. 144.

Peter Lupták

Zoológ, vedecký pracovník **RNDr. Peter Lupták** sa narodil 8. 9. 1970 v Lučenci. Základné i stredoškolské štúdiá absolvoval v Lučenci, maturoval v r. 1988 na Gymnáziu B. S. Timravy. V r. 1988-93 študoval odbor špeciálna zoológia a ekológia na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave a na pracoviskách v USA a Veľkej Británii (1992-93). V r. 1993-2001 pôsobil ako doktorand a vedecký asistent v Zoológickom ústave SAV a neskôr na Katedre ekológie Prír. F UK v Bratislave. Od r. 2001 pracoval až do svojej predčasnej smrti v Zoológickej záhrade v Bojniciach ako hlavný zoológ.

Vo svojej vedecko-publikačnej činnosti sa zameriaval najmä na oblasť evolúcie, fylogenézy a diverzity afrických cicavcov. Svoje články publikoval v domácich i zahraničných odborných časopisoch a knihách. Za zmienku stojí jeho preklad časti knihy ANIMAL a vydanie reprezentatívnej knižnej publikácie „*ZOO Bojnice – Slovenská archa biodiverzity*“ (2015). Vyvrcholením jeho vedeckej činnosti je však slovník názvosloví „*Slovenské mená cicavcov sveta*“ (2003), kde ako prvý určil slovenské pomenovanie všetkých druhov a poddruhov cicavcov na našej planéte aj s príslušnou špecifikáciou ich diverzity.

Vo svojom odbore bol uznávaným odborníkom svetového formátu, no zároveň ostal priateľským a jedinečným človekom. Okrem slovenského jazyka komunikoval plynulo po anglicky, nemecky i rusky, čo mu umožnilo prednášať na konferenciách po celom svete. Žil v zmysle svojho kréda: „Sny netreba snívať, sny treba žiť“.

Zásluhou jeho odbornej činnosti sa ZOO Bojnice ako jediná na Slovensku zaradila od r. 2003 medzi členov významnej medzinárodnej organizácie WAZA (Svetová asociácia zoológických záhrad a akvárií). Peter Lupták ako člen ich komisie každoročne prednášal na konferenciách, kde spájal svoje skúsenosti z vedeckého sveta

so svetom zoológických záhrad. Jedinečná kombinácia – uznávaný vedec, rešpektovaný zoológ a vášnivý cestovateľ ho predurčovala spoznávať diverzitu druhov zvierat. So životom Petra Luptáka bola neodmysliteľne spojená aj kamera a fotoaparát, s ktorými navštívil a zdokumentoval faunu obrovského množstva štátov sveta. Najviac miloval Afriku, ktorá sa mu však stala aj osudnou.

RNDr. Peter Lupták zomrel následkom tragickej dopravnej nehody dňa 17. 11. 2015 vo veku 45 rokov pri meste Griekwastad neďaleko Kimberley v Juhoafrickej republike. Jeho telesné pozostatky boli uložené na Mestskom cintoríne v Lučenci.

Dušan Podhradský

Biochemik, vysokoškolský učiteľ **prof. Ing. Dušan Podhradský, DrSc.** sa narodil 11. 9. 1940 v Ozdine, okres Poltár. Základné vzdelanie získal v r. 1946-54 v Dolnej Strehovej, stredoškolské vzdelanie na JSS v Modrom Kameni. V r. 1957-62 študoval na Chemickej fakulte SVŠT v Bratislave. V r. 1963-68 pôsobil ako vedecký pracovník na Lekárskej fakulte UPJŠ v Košiciach. V r. 1969-2004 pôsobil ako vysokoškolský učiteľ na Prír. F UPJŠ v Košiciach, z toho bol v r. 1990-97 dekanom Prír. F UPJŠ a v r. 1997-2003 rektorom UPJŠ v Košiciach.

Bol zakladateľom katedry biochémie a tiež zakladateľom študijného odboru biochémie na Prír. F UPJŠ v Košiciach. V uvedenom odbore vchoval veľa biochemikov, vyškoliť viacerých doktorandov. Bol autorom i spoluautorom vyše 70 pôvodných vedeckých prác z oblasti biochémie aminokyselín, peptidov, proteínov, steroidov i biologicky účinných látok. Patrí mu autorstvo 7 patentov, k významnejším prináleží izolácia peptidov z kvasiniek. Bol autorom publikácií: *Základy biochémie* (1979, 1982), *Praktická biochémia* (1989) a i. Prispieval do týchto vedeckých časopisov: *Experientia*, *Journal of Chromogra-*

phy, *Biophysic and Biochemistry International* a i. Počas života vykonal veľké množstvo pracovných ciest v zahraničí: Viedeň, Praha, Drážďany, Budapešť, Düsseldorf, Mníchov, Kodaň, Paríž, Gent (Belgicko), Salamanca (Španielsko), Maribor (Slovinsko) a i. V rozhovore so mnou pre Novohradské noviny z r. 2000 prezradil, že rád prednáša a skúša. Tvrdil, že „je to kus umenia, lebo študenta tento proces musí povzniesť a učiteľ sa stáva aktérom veľkého predstavenia“.

Prof. Ing. Dušan Podhradský, DrSc. zomrel 17. 1. 2022 v Košiciach, pochovaný je na Ústrednom cintoríne v Košiciach, 2. parcela, 19. rad, hrob č. 90.

Ján Valach

Lekár – chirurg, účastník česko-slovenského odboja a SNP **MUDr. Ján Valach** sa narodil 29. 9. 1899 v obci Váľkovo pri Českom Brezove v okrese Poltár. Študoval na gymnáziu v Rimavskej Sobote a v r. 1917-24 na Lekárskej fakulte Karlovej univerzity v Prahe. V r. 1917-18 bol vojakom v prvej svetovej vojne na talianskom fronte. Svoju lekársku prax zahájil v r. 1924-31 ako obvodný lekár v Hnúšti. V r. 1932-39 pôsobil ako lekárske asistent na 1. Chirurgickej klinike u prof. MUDr. Arnolda Jiráka v Prahe. V r. 1939-45 opäť pracoval ako lekár a primár v nemocnici v Hnúšti-Likieri a v r. 1945-62 ako chirurg, primár a riaditeľ nemocnice v Rimavskej Sobote. Do dôchodku odišiel v r. 1962.

Valach Ján - v strede prvého radu.

Po okupácii Rimavskej Soboty horthyovským Maďarskom v r. 1939 zriadil náhradnú nemocnicu v Hnúšti-Likieri. Po vyhlásení SNP sa stal jej riaditeľom a pod jeho vedením plnila úlohy povstaleckej nemocnice.

Pokračovanie na s. 13

Okrem iných tu s ním spolupracoval aj lekár MUDr. Ján Daniš (1911-1974), ktorý bol po r. 1945 vymenovaný za riaditeľa nemocnice a primára chirurgického oddelenia v Lučenci. Do mája 1945 lekári v hnúšťanskej nemocnici ošetrili vyše 500 chorých a ranených pacientov, ako aj francúzskych, sovietskych a rumunských vojakov. Po ukončení druhej svetovej vojny v r. 1945 MUDr. Ján Valach obnovil činnosť

nemocnice v Rimavskej Sobote a stal sa jej riaditeľom. Vykonával tu približne 500 operácií žalúdka, lebečné trepanácie, prostatotómie, plastiky tváre a i. Zaslúžil sa aj o šírenie zdravotníckej osvety. Publikoval v odborných časopisoch: Rozhľady v chirurgii, Slovenský lekár, Praktický lekár, Zborník čs. chirurgickej spoločnosti a i. Jeho najstarší syn Ján Valach, ml. (1925-2019) pôsobil ako organista, dirigent a hudobný skladateľ v meste Antverpy (Belgic-

ko). O jeho živote napísala monografiu Gabriela Füssyová: A z tváre myseľ žiari ... (2005).

Tento článok som spracoval s použitím nasledovnej literatúry: Slovenský biografický slovník 6. zv. T-Ž, Martin, Matica slovenská 1994, s. 206-207, Dejiny slovenského národného povstania 1944 – Encyklopédia odboja a SNP, Bratislava, Pravda 1985, s. 583.

MUDr. Ján Valach zomrel 11. 9. 1980 v Rimavskej Sobote a tam je aj pochovaný. **PhDr. František Mihály, DiS. art.**

KAM ZA KULTÚROU

Novohradské osvetové stredisko

11. 10. od 10:00 Mitrovanie v Novohrade
Príďte s nami osláviť 3. ročník Mitrovania v Novohrade - podujatia, ktoré predstavuje tradície pastierskeho života a ovčiarstva v našom regióne. **Čo vás čaká:** predstavenie pastierskych oblastí Novohradu, prezentácia činnosti chovateľov oviec, výstava u nás chovaných oviec, prednášky o tradíciách, chove a starostlivosti o ovce, prezentácie remeselníkov spracujúcich ovčiu vlnu, mlieko a mliečne produkty, ukážky práce pastierskych psov, prezentácia regionálnych produktov Novohradu, Dielnička NOS - tvorivé dielne pre deti i dospelých, valašská gastronómia.

V kultúrnom programe vystúpia: LH Ďateľinka a jej sólisti, FaDS Dubkáčik z Buzitky, FS Vepor z Klenovca. Podujatie moderuje Ján Jankov. **Vstupné:** dospelí 4 €, deti do 10 rokov a ŤZP 2 €.

Web: <https://www.nosle.sk/projects-1-1/mitrovanie-v-novohrade>

Organizátori: Novohradské osvetové stredisko, BBSK, OZ Maťkov dvor, obec Halič, Zámok Halič.

Miesto: Halič, vstup cez zámokový areál (Ulica budovateľov 21, Filákovská brána)

Novohradská knižnica

1. 10. o 10:00 Hrozí sa nebojíme
S podporou Nadácie Orange sa uskutoční podujatie v rámci cyklu Digitálny detektív Bit, kde sa deti základných škôl dozvedia o hrozbách, ktoré číhajú na sociálnych sieťach a hlavne spôsoboch ako sa im vyhnúť.

2. 10. o 9:00 a 10:30 Jobusoviny v knižnici

V rámci projektu Spolu to zvládneme sa uskutoční hudobno - dramatický vstup pre deti zo špeciálnych základných škôl, kde sa zabavia a zaspievajú si s Braňom Jobusom.

7. 10. o 10:00 Canisterapia seniorom
Podujatie určené seniorom sa uskutoční v rámci projektu Spolu to zvládneme. Na návštevu do knižnice príde psík, ktorý im predvedie svoje zručnosti.

8. 10. o 10:00 Bit pomocník

Workshop s ilustrátorkou Katarínou Sojkovou, kde si žiaci základných škôl s jej pomocou vytvoria plagáty, zobrazujúce hrozby digitálneho sveta, kyberšikany. Podujatie sa koná s podporou Nadácie Orange.

21. 10. o 16:30 S vôňou histórie
Beseda pre verejnosť s jednou z najúspešnejších a najobľúbenejších slovenských spisovateľiek Janou Pronsou sa bude konať v rámci cyklu podujatí Pod'ťe s nami do knižnice.

23. 10. o 10:00 Psie objatia v knižnici
Canisterapia deťom v rámci projektu Spolu to zvládneme je určená deťom zo špeciálnych základných škôl. Terapeutický psík deťom predvedie ako pracuje s ľuďmi, ako aportuje a vyhľadáva predmety.

27. 10. o 11:00 Osem statočných
V rámci cyklu Pod'ťe s nami do knižnice sa uskutoční beseda so spisovateľkou, publicistkou a rozprávarkou Dianou Mašlejovou. Podujatie je určené žiakom základných škôl.

mesto Lučenec

20. 10. o 17:00 Duchoň
V rámci Mesiaca úcty k starším budú mať seniori 60+ vstup na premietanie zdarma. Vstupenky budú k zakúpeniu 30 minút pred premietaním v pokladni kina Apollo. Cena vstupenky: 6 €, seniori 60+ vstup zdarma.

Miesto: kino Apollo

22. 10. o 19:00 Milujem ťa, ale...
Najúspešnejšia broadwayská muzikálová komédia súčasnosti (THE NEW YORK TIMES) prichádza na Slovensko v réžii Jána Ďurovčika. Cena vstupenky: 39 €/42 €. Predpredaj: www.ticketportal.sk
Miesto: kino Apollo

Významné podujatia - Filákov

3. 10. o 15:00 Stretnutie generácií a blahoželanie seniorom
Miesto: MsKS

9. 10. o 18:00 Koncert Komorného orchestra Beliczay
Miesto: MsKS – divadelná sála

11. 10. o 16:30 „Spievaj, kým žiješ“ – VII. medzinárodné stretnutie speváckych zborov „Festival evergreenových melódii“
Miesto: MsKS

14. 10. o 10:30 Divadlo Zenthe Ferenc Színház: A vén diófa titka
Divadelné predstavenie pre žiakov ZŠ s VJM.

Miesto: MsKS – divadelná sála
do 17. 10. Výstava s názvom „Obnova kúrie Koháryovcov“
Miesto: Mestské vlastivedné múzeum – galéria

19. 10. o 18:00 Divadlo Vertigo: Tak zle, ako sa len dá
Divadelné predstavenie v slovenskom jazyku.

Miesto: MsKS – divadelná sála

23. 10. o 16:30 Vernisáž autorskej výstavy kresieb Milana Berkého
Miesto: Mestské vlastivedné múzeum – galéria

23. 10. o 18:00 Tanečná dielňa Generácia: KATASTROFA, alebo ČLOVEČE, TO JE TRAGÉDIA!

Tanečno-divadelné predstavenie
Miesto: MsKS – divadelná sála
do 15. 11. Výstava „Poklady Novohradu – Depoty mincí z územia regiónu“
Miesto: Filákovský hrad – Bebekova veža

Folklorný súbor IPEL
18. 10. o 17:00 Folklorný súbor Ipel' vás srdečne pozýva osláviť 50. výročie činnosti v programe pod názvom: Roky tancom utkané
Rezervácie: ipellucenec@azet.sk
Miesto: kino Apollo

Miestny odbor Matice slovenskej Lučenec

4. 10. od 8:15 do 15:30 Literárno-turistické podujatie Timravíny chodníkom a 14. ročník výtvarnej súťaže detí Maľujeme Timravu
Miesto: Gymnázium B. S. Timravu
Lučenec a obec Polichno

Obec Lovinobaňa
18. 10. o 18:00 Koncert SZSU Ozvena
Spevácky zbor slovenských učiteľiek diriguje Tomáš Vrškový
Miesto: Evanjelický kostol Lovinobaňa

Mikroregión Hornohrad a obec Rovňany
4. 10. od 10:00 Prezentačný deň Mikroregiónu HORNOHRAD – 17. ročník Súťaž o najlepšiu Hornohradskú klobásu. Kultúrny program: Mikoband, FS Ipel', spevák a heligonkár Peter Mužík, LH z Kokavy nad Rimavicou pod vedením Anety Krištofovej, speváčky: Miljana Palatická, Hanka Kubaliaková, Terézia Motýčková. O zábavu sa postará Peter Peniak.
Miesto: obec Rovňany

Kokava nad Rimavicou
do 30. 10. História umenia na jednom mieste
Výstava obrazov rodáka z Kokavy nad Rimavicou Petra Galla. Miesto: Židovská synagóga v Kokave nad Rimavicou

Zmena programu vyhradená!!!

POZVÁNKA NA OKTÓBROVÚ DIVADELNÚ JESEŇ 2025

V trinástich obciach a mestách Novohradu a Malohontu sa počas festivalu uskutoční bohatý program 25 amatérskych divadelných inscenácií. Tridsiaty štvrtý ročník Divadelnej jesene prinesie v termíne 11. októbra – 27. novembra do Buzitky, Cinobane, Filakova, Haliče, Kokavy nad Rimavicou, Lovinobane, Lučenca, Lehôtky, Mýtnej, Podrečian, Poltára, Tomášoviec a Trebeľoviec pestrú ponuku divadelných predstavení. Festival, ktorý organizuje Novohradské osvetové stredisko, kultúrna inštitúcia Banskobystrického samosprávneho kraja, je koncipovaný ako podujatie pre široké publikum. Aj tento rok zahŕňa program určený pre deti, mládež a dospelých.

V trinástich obciach a mestách regiónov Novohrad a Malohont je počas festivalu naplánovaných 25 amatérskych divadelných predstavení!

Divadelnú jeseň 2025 otvorí v **Poltári (sobota 11. októbra o 18:00) Biele Divadlo Bratislava komédiou KRYŠÍ DOM** so vstupným 3 €. Organizátori: Novohradské osvetové stredisko a mesto Poltár.

Miesto: KD Poltár

13. október o 9:00 Planéta Maškrтка (rozprávka o jednom vesmírnom dobrodružstve a zdravej výžive) – Divadlo pri Kolárni Prievidza. Vstupné: 1 €. Organizátori: Novohradské osvetové stredisko a mesto Lučenec.

Miesto: kino Apollo Lučenec

13. október o 10:00 Divadelné šantenie + workshop tvorivej dramatiky určený pre pedagógov, pre vedúcich detských divadelných súborov, pre deti detských divadelných súborov v našom regióne. Organizátori: Novohradské osvetové stredisko a mesto Lučenec.

Miesto: kino Apollo Lučenec

14. október o 10:00 DSS Facka pri ZUŠ Rimavská Sobota – inscenácia Mama kde si?!

Vstupné: 1 €. Organizátori: Novohradské osvetové stredisko a mesto Lučenec.

Miesto: kino Apollo Lučenec

19. október o 18:00 Slovenské divadlo Vertigo Budapešť – Tak zle, ako sa len dá

Vstupné: 3 €. Organizátori: Novohradské osvetové stredisko, Mestské kultúrne stredisko vo Filakove a mesto Filakovo.

Miesto: sála MsKS Filakovo

19. október o 17:00 DS HAVKÁČI Tomášovce – divadelná hra Páva od B. S. Timravy. Vstupné: 2 €. Organizátori: Novohradské osvetové stredisko a obec Lovinobaňa.

Miesto: KD Lovinobaňa

24. október o 17:00 DS HrCiNa Cinobaňa – A zazvonil zvonec...

Vstupné: dobrovoľné. Organizátori: Novohradské osvetové stredisko a obec Mýtna.

Miesto: KD Mýtna

26. október o 16:00 DS HAVKÁČI Tomášovce – divadelná hra Páva od B. S. Timravy. Vstup voľný. Organizátori: Novohradské osvetové stredisko a obec Trebeľovce.

Miesto: KD Trebeľovce

26. október o 16:00 DS Daxner MsKS Tisovec – Každý má svoju pravdu

Vstupné: 2 €. Organizátori: Novohradské osvetové stredisko a Miestne kultúrne stredisko a obec Kokava nad Rimavicou.

Miesto: KD Kokava nad Rimavicou

28. október DS Timrava – inscenácia Novohradské nebo

o 11:00 (študentské prestavenie, vstupné 1 €)

o 18:00 (vstupné 3 €)

Organizátori: Novohradské osvetové stredisko a mesto Lučenec.

Miesto: kino Apollo Lučenec

U. fond na podporu umenia

**S FINANČNOU PODPOROU
BANSKOBYSŤRICKÉHO
SAMOSPRÁVNEHO KRAJA**

Podujatia z verejných zdrojov podporí Fond na podporu umenia a uskutočnia sa s finančnou podporou Banskobystrického samosprávneho kraja.

POZOR: Zmena programu vyhradená!

workshop

Divadelné šantenie

NOVOHRADSKÉ
OSVETOVÉ STREDISKO
– KULTÚRNA INŠTITÚCIA
BANSKOBYSŤRICKÉHO
SAMOSPRÁVNEHO KRAJA
MESTO LUČENEC

Podujatie z verejných zdrojov
podporí Fond na podporu umenia

u. fond na podporu umenia

**BANSKOBYSŤRICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ KRAJ**

**MESTO
LUČENEC**

Workshop tvorivej dramatiky určený
pre pedagógov,
vedúcich detských divadelných súborov
a pre deti z detských divadelných súborov
v našom regióne.
Prakticky si ukážeme využívanie metódy
tvorivej dramatiky pri práci s deťmi
a venovať sa budeme javiskovému pohybu,
neverbálnej komunikácii, reči
a trochu budeme aj improvizovať a šantíť.
Lektormi tvorivých dielní budú
pedagógovia a herci,
členovia Divadla pri kolkárni
Mgr. art. Igor Suchý
a Mgr. Branislav Čukan

**13. 10. KINO APOLLO
10:00 hod. 2025 LUČENEC**

NOVOHRADSKÉ
OSVETOVÉ STREDISKO
– KULTÚRNA INŠTITÚCIA
BANSKOBYSTRICKÉHO
SAMOSPRÁVNEHO KRAJA
MESTO POLTÁR

divadelná / jeseň

UVÁDZAJÚ

Kryší dom

DETEKTÍVNA KOMÉDIA

11. 10. 2025
18:00 hod.

Réžia: Roman Hargaš
Dramaturgia a preklad: Ivana Ballaschová

Účinkujú:
Advokát Samuel Goldberg – Patrik Gádoši
Christina Grayová – Veronika Vojtková
Komisár Worcester – Vladislav Bachár
Komorník Albert – Andrej Šulavik
Maud Banksová – Lenka Stanková/Alžbeta Petrová
Úrsula Banksová – Dagmar Vnučková/Lucia Smataničková
Margaret Banksová – Nina Berger/Katarína Valachovičová
Debbie Banksová – Barbora Píjáčková
Tifany Banksová – Magdalena Galas/Sára Mrázová
Hlas Lorda Harolda Banksa – Štefan Richtáreš

Vstupné: 3 € Predaj vstupeniek bude 2 hodiny pred začiatkom predstavenia.
PREDPREDAJ: Pokladňa MsÚ, kancelária č. 8

Kultúrny dom Poltár

Podujatie z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia

Mediálny partner:

u. fond na podporu umenia

novohradské osvetové stredisko

BANSKOBYSTRICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

MESTO POLTÁR

<https://www.facebook.com/novohradskoosvet>

NOVOHRADSKÉ OSVETOVÉ STREDISKO
– KULTÚRNA INŠTITÚCIA BANSKOBYSTRICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA
MESTO LUČENEC

divadelná / jeseň

uvádzajú DDS FACKA pri ZUŠ Rimavská Sobota

- Inscenácia je nominovaná na svetový divadelný festival vo Valencii v Španielsku
Slova mama je pre nás tak prirodzené až sa tým nezaobrádame. Ale nie každý má to šťastie.
V detstvom domove je slova mama ojedinelé. Niektorú mamu stratil, niektorú mamu nechce
a niektorú mamu stále čaká. Spomienky na ňu opäť silno ožívajú po príchode nového dieťaťa.
Mama, kde si?! je autorskou hrou režiséry Dana Turanskéj,
v ktorej sú použité myšlienky z knihy Listy mame od Miriam Petráňovej
(knihy je o vzťahu človeka k matke Zemi).
- pre žiakov II. stupňa ZŠ

**MAMA,
KDE
SI ?!**

14. 10. 2025
10:00 hod. Kino Apollo Lučenec

Vstupné: 1 €

réžia
Dana Turanská

ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!

HLAVNÝ PARTNER:

Podujatie z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia

u. fond na podporu umenia

novohradské osvetové stredisko

BANSKOBYSTRICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

MESTO LUČENEC

MESTSKÉ NOVINY LUČENEC

Mediálny PARTNER:

PEKUS

Novohradské osvetové stredisko Lučenec: www.nosk.sk

Divadlo KOLKÁRNI

rozprávka o jednom vesmírnom dobrodružstve a zdravej strave

planéta MAŠKRTKA

Rozprávka o mimozemšťanovi Mimovi, ktorý príde na Zem hľadať zdroj potravy pre svoju planétu Maškrtka. Na planéte Maškrtka totiž došli všetky maškrtky a tak sa mimozemšťania rozhodnú nájsť planétu, kde ešte sladké dobroty majú. Mimo patra vo vesmíre, až nakoniec pristane na Zemi. Hľadanie dobrôt sa môže začať. Rozprávka je o zdravej výžive.

13. 10. 2025 o 9:00 hod.
Kino Apollo Lučenec

Vstupné: 1 €

divadelná / jeseň

NOVOHRADSKÉ OSVETOVÉ STREDISKO – KULTÚRNA INŠTITÚCIA BANSKOBYSTRICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA
MESTO LUČENEC

Podujatie z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia

u. fond na podporu umenia

novohradské osvetové stredisko

BANSKOBYSTRICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

MESTO LUČENEC

Mediálny partner:

PEKUS

MESTSKÉ NOVINY LUČENEC

ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!

Novohradské osvetové stredisko Lučenec: www.nosk.sk

NOVOHRADSKÉ OSVETOVÉ STREDISKO
– KULTÚRNA INŠTITÚCIA
BANSKOBYSTRICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA
MESTO FILAKOVO
MsKS FILAKOVO

uvádzajú Slovenské divadlo VERTIGO BUDAPEŠŤ

Viktor Csudai:
**Tak zle,
ako sa len dá**
(päť príbehov o láske a o všeličom inom...)

Obyčajná lavička v obyčajnom parku. Hovoríme o troch obvyklých príbehoch. Pretože každý ľudský príbeh je jedinečný a neopakovateľný. Či už ide o inzerátov, ktorých vzťah osciluje medzi kamarátstvom a láskou, o dve bezdomovkyne, stretnutie ktorých jednoducho nemôže byť náhodné, o dihotných partnerov, ktorých spoločná budúcnosť je otázna, dvoch kamarátov z detstva, ktorých posledné stretnutie prinieslo prekvapenie, alebo o bývalých manželov, nekapituluje svoj spoločný život. V osudoch našich hrdinov je prítomná láska, náklonnosť, priateľstvo, ale aj žiarlivosť, nepochopenie a omýly. Vychádza im v živote naozaj všetko tak zle, ako sa len dá? Pevne veríme, že nie. Veď s trochu pevnšie väže je od „zla“ už len krôčik k „dobru“.

Hrajú:
Agnes Jókai
Ági Gubik
András Nagy
Michal Spiernern/Marián Viskup

Réžia: András Nagy
Dramaturgia: Daniela Onodiová
Scénar: Nóra Árvai
Hudba: Gergő Kunst na motívy hudby z filmu
Svetla: István Niederkirchner, Attila Laczkó
Zvuk: Gergő Kunst

Pesnička k filmu: Tak zle, ako sa len dá – Hudob: Marián Čurko,
Spev: Kika Barancová Pirová, Richard Autner. Text: Viktor Csudai, Marián Čurko

Predstavenie vzniklo s povolením Viktora Csudai, spoločnosti Viktor Film, s.r.o. a Punkhard Films, s.r.o.

19. 10. 2025 o 18:00 hod. Mestské kultúrne stredisko Filakovo

ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ! INFO A PREDPREDAJ VSTUPENIEK: WWW.KULTURA.FILAKOVO.SK

HLAVNÝ PARTNER:

Podujatie z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia

u. fond na podporu umenia

novohradské osvetové stredisko

BANSKOBYSTRICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

MESTO FILAKOVO

Mediálny PARTNER:

PEKUS

MESTSKÉ NOVINY LUČENEC

Mediálny PARTNER:

PEKUS

Novohradské osvetové stredisko Lučenec: www.nosk.sk

KOMORNÝ
ORCHESTER
BELICZAY
KAMARAZENEKAR

koncert

9. október 2025. október 9. 18:00

MsKS Filakovo – divadelná sála / Füleki VMK – színházterem

Vstupné / Belépő: 8€
zJavnené (študent, dőchodca) / kedvezményes (diák, nyugdíjas) 6€
ONLINE: www.kultura.filakovo.sk
alebo osobne v kancelárii MsKS / vagy személyesen a VMK irodájában

Ministry of Culture of the Slovak Republic
Ministry of Culture of the Slovak Republic
KULTÚRNY MINOR
Realizované s finančnou podporou
Fondy na podporu kultúry
národnostných menšín

NOVOHRADSKÉ OSVETOVÉ STREDISKO - KULTÚRNA INŠTITÚCIA BANSKOBYSTRICKÉHO
SAMOSPRÁVNEHO KRAJA a OZ MÁTKOV DVOR VÁS POZÝVAJÚ NA

Mitrovanie

v Novohrade

3. ročník

Kultúrno-vzdelávací program prezentácie tradícií mitrovania

11. 10. 2025 Halič

od 10:00 hod.

PROGRAM

- predstavenie pastierskych oblastí Novohradu
- prezentácia činnosti chovateľov oviec v našom regióne
- výstava u nás chovaných oviec
- prednášky o chovateľských tradíciách, chove a starostlivosti o ovce
- prezentácie remeselníkov spracujúcich ovčiu vlnu, mlieko a mliečne produkty
- ukážky práce pastierskych psov
- prezentácia výrobcov regionálnych produktov Novohradu - Novohrad pod Siatrom
- tvorivé remeselné dielne pre malých i veľkých

V kultúrnom programe sa predstavia:

- LH Dätelinka a jej sólisti
- FaDS Dubkáčik z Buzitky
- FS Vepor z Klenovca

Valašská gastronómia Tombola

Moderuje: Ján Jankov

Vstupné: 3€
deťi do 10 r. v sprievode dospelého zdarma

Z podujatia bude vyhotovená fotodokumentácia a videoprezentácia pre propagačné účely organizátorov

MESTO
LUČENEC LUKUS

novohradské osvetové stredisko

VÁS POZÝVAJÚ
NA 11. ROČNÍK

2025
jazzové
LÍSTIE

PREDPREDAJ
MIC Lučenec a online www.kultura.lucenec.sk
VSTUPNÉ
7. október – 10 € 24. október – 15 €
permanentka na obidva dni – 20 €

SYNAGÓGA LUČENEC RADNICA LUČENEC

PROGRAM

utorok 7. OKTÓBER o 18:00

SYNAGÓGA Lučenec

- MARTIN UHEREK & KLAUDIUS KOVÁČ - TWO BODDIES

piatok 24. OKTÓBER o 18:00

RADNICA Lučenec

- ROBERT BALZAR TRIO (ČR)
- MATÚŠ JAKABČIC CZ-SK BIG BAND
- TMIS

7.10. a 24.10. 2025 od 18:00

FOLKLÓRNY
SÚBOR
IPEL

VÁS SRDEČNE POZÝVA NA
50. VÝROČIE

ROKY TANCOM UTKANÉ

• 18. OKTÓBRA 2025 •
KINO APOLLO
LUČENEC
17:00

REZERVÁCIE: Ipellucenec@azet.sk

Mesto Lučenec